

nofòbia i als qui es demana que es formin de manera permanent. D'altra banda, els equips directius, que són els que marquen la ruta cap a la innovació i en gestionen el temps i l'abast. També els pares, que n'han de formar part activa de manera coordinada amb el centre. I, en darrer terme, atesa la naturalesa del canvi, s'hi han de sumar els alumnes, com a persones que ja veuen i entenen el món des de la seva condició de nadius digitals. Quatre agents, quatre vèrtexs clau d'una transformació metodològica i competencial sense precedents.

L'èxit, doncs, de la introducció d'aquests aparells dependrà molt de la capacitat que tinguem d'afrontar els canvis que això comporta i dels quals al final esperem trobar uns beneficis. En paraules de David Atchoarena, els veuríem en la millora de l'aprenentatge personalitzat, en la millora de l'avaluació per aportar un *feedback* immediat positiu als alumnes, en la major possibilitat de relacionar l'aprenentatge dins i fora de l'aula per a aquells alumnes que veuen l'aula com un espai artificial i finalment també acostar escenaris exteriors dins l'aula, cosa que pot contribuir a millorar la motivació i gaudir de l'aprenentatge. En aquest sentit, especialment rellevants són les possibilitats que obre als alumnes que tenen alguna discapacitat.

Per tot això i per estar a l'alçada dels nous temps, val la pena esmerçar els nostres esforços a crear una nova cultura i una nova educació tecnològica que serveixi de marc referencial en el qual tots ens hi puguem sentir segurs i, alhora, serveixi per a la seva finalitat última: un millor aprenentatge per als homes i les dones del futur.

MOBILE LEARNING NO ÉS NOMÉS APRENTATGE

Ramon Palau Martín. Grup de recerca ARGET. Universitat Rovira i Virgili

En general, entenem el *mobile learning* com els processos tant d'ensenyament com, sobretot, d'aprenentatge on els dispositius mòbils són el mitjà d'accés al coneixement i l'aprenentatge. Segons la matei-

xa UNESCO (2013), l'aprenentatge mòbil implica l'ús de la tecnologia mòbil, ja sigui sola o en combinació amb una tecnologia de la informació i la comunicació, per permetre l'aprenentatge en qualsevol moment i en qualsevol lloc. El *mobile learning* permet als docents proposar noves formes d'aprenentatge i noves formes d'afrontar activitats centrades més en l'aprenentatge individualitzat i basat en projectes on la creativitat i la col·laboració tinguin una presència més important a través de l'ús d'aplicacions en el núvol i continguts en línia, com ara llibres de text electrònics i vídeos educatius.

Pel que fa a l'aprenentatge mòbil en un context més ampli, hem de reconèixer que els dispositius mòbils estan transformant radicalment el coneixement i, de retruc, també la forma d'adquirir l'aprenentatge. Amb l'augment de l'accés popular a la informació i al coneixement en qualsevol lloc i en qualsevol moment, el paper de l'educació, especialment l'educació formal, potser està sent desafiat i les relacions entre l'educació, la societat i la tecnologia són ara més dinàmiques que mai (Traxler, 2007).

És cert que l'aprenentatge té factors, variables o agents que l'influeixen d'una manera molt important i que no podem obviar. Una forma clàssica d'entendre l'aprenentatge és aquella on els processos són generats pels docents per tal que els alumnes aprenguin seguint-los al peu de la lletra. Actualment, el concepte d'aprenentatge té un punt de vista més global on les variables de context adquireixen una més gran rellevància. Wang *et al.* (1990) afirmen que les variables confirmen la primacia de l'estudiant, l'aula, la llar, i les influències de la comunitat en l'aprenentatge en relació amb les variables de política més distals, com les característiques d'estat i del districte. A més, les variables també van destacar la importància de la metacognició, la gestió de l'aula, la quantitat d'instrucció, les interaccions a l'aula i el clima, així com el grup de parells.

La UNESCO (2013) complementa la definició de *mobile learning* dient que l'aprenentatge pot desplegar-se en una varietat de formes: les

persones poden utilitzar dispositius mòbils per accedir als recursos educatius, connectar amb els altres o crear contingut, tant dins com fora de les aules.

Finalment, creiem que la incorporació dels dispositius mòbils a l'educació aporta un nou vessant de canvi fora dels mateixos processos d'ensenyament-aprenentatge. La mateixa UNESCO apunta que l'aprenentatge mòbil també inclou esforços per donar suport als objectius educatius generals, com l'administració eficaç dels sistemes escolars i la millora de la comunicació entre les escoles i les famílies.

El *mobile learning* pot produir una sèrie de canvis dins i fora de les escoles. Quan un estat, una regió o una escola aposta pel *mobile learning* es produeix un impacte no només en els processos d'aprenentatge dels alumnes, sinó que també repercuteix en un conjunt d'agents i processos al voltant de les escoles. Podem agrupar aquests processos en cinc grans eixos:

La gestió i administració del centre escolar

L'administració dels centres escolars és un dels reptes més importants de les escoles (Ball, 2012). Actualment, els responsables de la gestió dels centres educatius evidencien la necessitat de la informatització dels processos de gestió i administració, ja que són organitzacions poc digitalitzades i on molts dels processos documentals encara són duts a terme en paper, amb tots els inconvenients posteriors, com són el processament, consulta i guarda d'aquestes dades. El *mobile learning* és una oportunitat per a les institucions educatives d'informatització d'aquests processos a partir de la generació d'una gran quantitat d'informació gràcies a l'ús de dispositius mòbils i, en segon lloc, el fàcil i ràpid accés a aquests pot afavorir o alleugerir les reticències possibles per part del professorat o els treballadors del centre educatiu a causa de la possibilitat de fer-ho en qualsevol lloc i en qualsevol moment.

La comunicació família-escola

La comunicació entre les famílies i les escoles actualment es porta a terme amb diferents mètodes: des de l'agenda de l'alumne, passant per les trucades telefòniques, fins a circulars enviades en un full de paper. Aquests sistemes o tècniques tenen diferents punts febles: des de la necessitat de la sincronia de les trucades fins a la poca seguretat que tenen els centres i els mateixos pares que les circulars en paper arribaran al destinatari. L'ús de tecnologies mòbils pot ajudar a fer que aquests sistemes de comunicació passin pel núvol, amb una sèrie de punts forts prou obvis respecte als sistemes anteriors.

La comunicació i tutoria docent-alumne

Actualment, alguns docents han començat a donar els seus correus electrònics als alumnes per poder fer alguna consulta de tutoria fora d'horari escolar o a escala més individual o particular. Podem dir que no és pas una pràctica estesa i tampoc hi ha directrius institucionals, ni en l'àmbit català ni en l'espanyol, on imposin aquestes pràctiques al sector docent, tot i que n'existeixen exemples i casos d'èxit a nivell individual. Sí que és cert que algunes institucions concertades i privades, a nivell individual, estan implementant aquests sistemes de comunicació en l'àmbit institucional.

L'ús de tecnologies mòbils i l'ús d'aplicacions específiques, a nivell tant individual com corporatiu, dissenyades per a aquest fi, poden ser una proposta efectiva i amb valor afegit en els processos de seguiment de l'alumnat i com a eina facilitadora del contacte entre tutor i alumne.

La comunicació i col·laboració entre famílies

Les famílies dels alumnes col·laboren i es comuniquen a partir de diferents canals informals. Les formes tradicionals han estat les trucades telefòniques o les reunions informals davant dels centres escolars a l'hora d'entrada i sortida dels alumnes a l'escola. Actualment, grups de pares estan utilitzant la tecnologia per a aquesta finalitat. Grups de xarxes socials o grups de missatgeria generats per alguna de les famílies mitjançant els coneguts Facebook o WhatsApp han estat algunes de les solucions més esteses. L'ús intensiu de la tecnologia per part del centre, docents i alumnes, pot fomentar que aquesta comunicació i col·laboració sigui de tipus més formal i permeti fer-se d'una forma més estructurada, generalista i inclusiva de totes les famílies que participen en un centre educatiu.

La millora de la competència digital de les famílies

Com ja hem argumentat, el *mobile learning* produeix una sèrie de canvis importants en els processos de comunicació entre els agents al voltant d'un centre educatiu. Diferents polítiques i estratègies de la mateixa Unió Europea es preocupen per la millora de la competència digital docent. La competència digital de la societat també és un repte. El fet que les famílies es puguin comunicar, col·laborar, participar i rebre informació sobre els processos d'aprenentatge dels seus fills mitjançant tecnologies mòbils produirà un increment en l'ús de la tecnologia i, en conseqüència, una millora del nivell de la seva competència digital.

La qüestió d'entrada d'aquest text referia a si *mobile learning* no era només aprenentatge. Creiem que els canvis que pot produir tant en els processos com en els mateixos agents al voltant de la institució educativa poden ser d'una importància cabdal per tal de millorar la gestió i administració del centre, la comunicació entre la família i

l'escola, la tutoria, la comunicació i col·laboració entre les famílies i, de retruc, pot ajudar a la millora de la competència digital de les famílies.

Bibliografia

ALA-MUTKA, K. (2011). *Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding*. JRC 67075 - Joint Research Centre - Institute for Prospective Technological Studies. Recuperat de: http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC67075_TN.pdf.

BALL, S. J. (2012). *The micro-politics of the school*. Routledge: Oxon.

TRAXLER, J. (2007). *Defining, Discussing and Evaluating Mobile Learning*. Recuperat de: <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/346/875>.

UNESCO (2013). *Policy guidelines for mobile learning*. París: UNESCO

WANG, M. C. *et al.* (1990). «What Influences Learning? A Content Analysis of Review Literature». *The Journal of Educational Research*, vol. 84, núm. 1, p. 30-43.

SI US PLAU, ENCÉN EL MÒBIL QUAN ENTRIS A CLASSE

Evaristo González Prieto. Professor i periodista, investigador en comunicació i educació

Alguna persona recorda el que la gent gran va dir quan va escoltar o veure la primera ràdio o televisió a casa seva? I quan va aparèixer el primer cotxe a la seva ciutat o poble?